

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมด้านส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุของครอบครัว
จังหวัดจันทบุรี

ชื่อและนามสกุล นางสาวพัชร ฤทธิโสสม

วิชาเอก การพัฒนาครอบครัวและสังคม

สาขาวิชา มนุษยนิเวศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช

อาจารย์ที่ปรึกษา 1. รองศาสตราจารย์พูนศิริ วิจารณ์ะภูมิ
2. รองศาสตราจารย์ ดร. วาริณี เอี่ยมสวัสดิกุล
3. รองศาสตราจารย์ ดร. สุภมาส อังสุโชติ

วิทยานิพนธ์นี้ ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 12 พฤศจิกายน 2553

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ศาสตราจารย์ ดร. รุจา ภูไพบูลย์)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์พูนศิริ วิจารณ์ะภูมิ)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. วาริณี เอี่ยมสวัสดิกุล)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. สุภมาส อังสุโชติ)

..... ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร. สุจินต์ วิสวธีรานนท์)

ชื่อวิทยานิพนธ์ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมด้านการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุของครอบครัวจังหวัดจันทบุรี
ผู้วิจัยนางสุวพัชร ฤทธิโสภม รหัสนักศึกษา 2487000636 **ปริญญา** กหกรรมศาสตรมหาบัณฑิต(การพัฒนา
 ครอบครัวและสังคม) **อาจารย์ที่ปรึกษา** (1) รองศาสตราจารย์พูนศรี วัจนะภูมิ(2) รองศาสตราจารย์ ดร. วารินทร์
 เอี่ยมสวัสดิกุล (3) รองศาสตราจารย์ ดร. สุภมาส อังสุโชติ **ปีการศึกษา** 2553

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา(1) พฤติกรรมด้านการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุของครอบครัว
 (2) ปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้ออำนวย และปัจจัยสนับสนุนพฤติกรรมด้านการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุของครอบครัว(3)
 อิทธิพลของปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้ออำนวยและปัจจัยสนับสนุน ที่มีต่อพฤติกรรมด้านการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุของ
 ครอบครัว จังหวัดจันทบุรี

กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ดูแลผู้สูงอายุจำนวน 97 ราย เครื่องมือที่ใช้รวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมี
 ค่าความเที่ยงของแบบสอบถาม พฤติกรรมด้านการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ ความรู้เกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพ
 ผู้สูงอายุ ทักษะคิดเกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ การเข้าถึงแหล่งประโยชน์ ประสิทธิภาพในการส่งเสริม
 สุขภาพ การได้รับการสนับสนุน และการได้รับการจัดวางเท่ากับ .90, .70, .80, .88, .84, .68 และ .66 ตามลำดับ
 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยมัธยฐาน ส่วน
 เบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัยพบว่า(1) กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมด้านการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุโดยรวม อยู่ใน
 ระดับสูง โดยมีพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพด้านจิตใจอารมณ์ และด้านร่างกายอยู่ในระดับสูงและมีพฤติกรรม
 การส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุด้านสังคมเศรษฐกิจ อยู่ในระดับปานกลาง(2) ปัจจัยนำ พบว่ากลุ่มตัวอย่างเป็นเพศ
 หญิง ร้อยละ 70.3 โดยมีอายุเฉลี่ย 42.2 ปี ส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาในระดับประถมศึกษา(ร้อยละ 61.9) มี
 สถานภาพสมรสมากที่สุด ร้อยละ 68.5 ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้าง ร้อยละ 37.3 มีมัธยฐานรายได้ของ
 ครอบครัวต่อเดือน 8,300 บาท มีความรู้และทักษะคิดเกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุอยู่ในระดับดี ปัจจัย
 เอื้ออำนวย พบว่ากลุ่มตัวอย่าง มีการเข้าถึงแหล่งประโยชน์ และมีประสิทธิภาพในการส่งเสริมสุขภาพอยู่ในระดับ
 ปานกลาง ปัจจัยสนับสนุนกลุ่มตัวอย่างได้รับการสนับสนุนอยู่ในระดับดี ได้รับการจัดวางอยู่ในระดับ
 ปานกลาง (3) ปัจจัยทำนายทั้ง 3 ปัจจัย สามารถอธิบายพฤติกรรมด้านการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุของครอบครัว
 ได้ร้อยละ 43.6 ($R^2 = .436$) โดยตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมด้านการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุของครอบครัว
 อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 คือ รายได้ครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือน ความรู้และทักษะคิดเกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพ
 ผู้สูงอายุ และประสิทธิผลการส่งเสริมสุขภาพ โดยประสิทธิผลการส่งเสริมสุขภาพมีอำนาจในการทำนาย
 สูงที่สุด

คำสำคัญ พฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพ ผู้สูงอายุ ครอบครัว

Thesis title: Factors Influencing Health Promotion Behaviors of the Elderly in the Family at Chantaburi Province

Researcher: Mrs. Suvapat Ritisom ; **ID:** 2487000636;

Degree: Master of Home Economics (Family and Social Development);

Thesis advisors: (1) Poonsiri Watjanapoom, Associate Professor; (2) Dr. Warinee Iemsawasdikul, Associate Professor; (3) Dr. Supamas Angsuchoti, Associate Professor;

Academic year: 2010

Abstract

This research aims at examining (1) health promotion behaviors of the elderly in the family; (2) predisposing factors, enabling factors and reinforcing factors to health promotion behaviors of the elderly in the family; and (3) influences of predisposing factors, enabling factors and reinforcing factors to health promotion behaviors of the elderly in the family at Chantaburi Province.

The sample group consisted of 397 elderly people. The tool for data collection was the questionnaire with its validities regarding health promotion behaviors of the elderly, knowledge about health promotion behaviors of the elderly, attitude toward health promotion behaviors of the elderly, access into the information source, experience in health promotion, receipt of supports and receipt of objection equaled to .90, .70, .80, .88, .84, .68 and .66 respectively. The data was analyzed by the data processing program. The statistics for data analysis included the percentage, mean, median, Standard Deviation, Correlation Coefficient and Multiple Regression Analysis.

The results showed that (1) the sample group had the overall health promotion behaviors of the elderly at the high level while its health promotion behaviors in term of emotion and mind and physical body were at the high level, but its health promotion behaviors of the elderly in term of socio-economic were at the medium level, (2) for predisposing factors, the sample group consisted of female subjects for 70.3%; aged at 42.2 on average; most subjects completed the primary school (at 61.9%); married at 68.5%; most subjects were labors or it accounted for 37.3%; with the median income of the family per month was at baht 8,300 and it had knowledge and attitude toward health promotion behaviors of the elderly at the good level; for the enabling factors, the sample group could access into the information source and had the experience in health promotion behaviors at the medium level; for the reinforcing factors, the sample group received the supports at the good level but it received the objection at the medium level, (3) the predictors for all 3 factors were able to explain about health promotion behaviors of the elderly in the family at 43.6% ($R^2 = .436$). The variables influencing health promotion behaviors of the elderly in the family at the statistic significance of .05 included the average income of the family per month, knowledge and attitude towards health promotion behaviors of the elderly, and experience in health promotion behaviors. The experience in health promotion behaviors was the most influential predictor.

Keywords: health promotion behaviors, elderly, family

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาของรองศาสตราจารย์พูนศิริ วัจนะภูมิ ประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ซึ่งคอยให้กำลังใจห่วงใย และกระตุ้นติดตามการทำ วิทยานิพนธ์ครั้งนี้อย่างสม่ำเสมอตลอดมา รวมทั้งรองศาสตราจารย์ ดร. วาริณี เอี่ยมสวัสดิกุล รองศาสตราจารย์ ดร. สุกมาศ อังสุโชติ กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่ให้ความรู้ คำแนะนำ คำปรึกษาและตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ จนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์ผู้วิจัยขอกราบ ขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

กราบขอบพระคุณ ศาสตราจารย์ ดร. รุจา ภูไพบูลย์ ที่ให้เกียรติมาเป็นประธาน กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงวิทยานิพนธ์ให้มีความสมบูรณ์ ยิ่งขึ้น ขอขอบคุณ คุณเพ็ญภักดิ์ สุขสิงห์และคุณพรหมมาตร์ ปฏิสังข์ ที่ได้ช่วยวิเคราะห์ข้อมูลด้วย โปรแกรมคอมพิวเตอร์

สุดท้ายผู้วิจัยขอขอบคุณสมาชิกในครอบครัว นักศึกษารุ่นพี่ เพื่อนร่วมงานและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ทุกท่าน ที่ได้ให้กำลังใจ และสนับสนุนให้ผู้วิจัยฟันฝ่า อุปสรรคต่าง ๆ จนสามารถทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงได้

สุวพัชร ฤทธิโสม

ธันวาคม 2553

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	4
กรอบแนวคิดการวิจัย.....	4
สมมติฐานการวิจัย.....	6
ขอบเขตการวิจัย.....	6
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	7
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	8
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	9
แนวคิดเกี่ยวกับผู้สูงอายุ.....	9
แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพ.....	21
พฤติกรรมด้านการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุของครอบครัว.....	25
ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมด้านการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุของครอบครัว.....	30
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	37
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	49
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	49
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	51
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	57
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	58
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	59
ตอนที่ 1 ปัจจัยด้านประชากร.....	59
ตอนที่ 2 พฤติกรรมด้านการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุของครอบครัว.....	64

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ตอนที่ 3 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมด้านการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุของ ครอบครัว	65
ตอนที่ 4 อิทธิพลของปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้ออำนวย และปัจจัยสนับสนุน ที่มีต่อ พฤติกรรมด้านการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุของครอบครัว.....	68
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	74
สรุปการวิจัย	74
อภิปรายผล	78
ข้อเสนอแนะ	85
บรรณานุกรม	88
ภาคผนวก	94
ก รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ.....	95
ข แบบสอบถาม.....	97
ค ร้อยละของระดับความคิดเห็น.....	107
ประวัติผู้วิจัย.....	115

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 4.1	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามคุณลักษณะประชากร 59
ตารางที่ 4.2	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามรายได้ของครอบครัว และความเพียงพอของรายได้..... 61
ตารางที่ 4.3	จำนวนและร้อยละของโรคประจำตัวผู้สูงอายุ การปฏิบัติเมื่อผู้สูงอายุเจ็บป่วย และ การได้รับคำแนะนำเกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ แหล่งที่ได้รับคำแนะนำ และหัวข้อเรื่องที่ได้รับความรู้..... 62
ตารางที่ 4.4	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับพฤติกรรม ด้านการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุโดยรวมและรายด้าน 64
ตารางที่ 4.5	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับความรู้และทัศนคติ เกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ..... 66
ตารางที่ 4.6	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามการเข้าถึงแหล่งประโยชน์ และประสบการณ์ในการส่งเสริมสุขภาพ 67
ตารางที่ 4.7	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับการได้รับการสนับสนุน และการได้รับการขัดขวาง..... 68
ตารางที่ 4.8	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม..... 70
ตารางที่ 4.9	ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรม การส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุของกลุ่มตัวอย่าง..... 72

ญ

สารบัญญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย	5
ภาพที่ 2.1 แบบจำลองการส่งเสริมสุขภาพที่ปรับปรุงใหม่(Revised health promotion model) (Pender, 1996)	32
ภาพที่ 2.2 แบบจำลองพีริสดีด-โพรสดีด	33